

JAARVERSLAG

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek/Waterland

2020

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek ● Waterland

Erik Schaap
Coördinator
Februari 2021

INHOUD

Voorwoord	2
Organisatie	4
Meldingen	6
Voorlichtings- en onderwijsprojecten	10
Overige projecten	11

Voorwoord

Het coronavirus had in 2020 grote invloed op de werkzaamheden van het Bureau Discriminatiezaken. Het aantal meldingen liep in het vroege voorjaar sterk terug en vrijwel alle afspraken met externe organisaties vervielen. De (flink aangepaste) opening van de grote expositie 'De Zaanstreek in oorlogstijd' – die op 2 april van start zou gaan in het Zaan Museum en werd geïnitieerd door het Bureau Discriminatiezaken – kende een uitstel van twee maanden. Tientallen geplande lessen in het basis- en middelbaar onderwijs gingen niet door.

Toen de gevolgen van de coronacrisis steeds duidelijker zichtbaar werden, ontving het BD een groot aantal klachten over discriminatie van Aziatisch ogende Nederlanders. Ook bleken naarmate de gewenste *social distancing* langer voortduurde de irritaties tussen sommige burens toe te nemen. Dat vond plaats vanaf eind april/begin mei 2020 en was zichtbaar in de meldingscijfers van zowel het BD als van de politie en woningcorporaties. Een enkele keer leidden de burencollicten tot racistische scheld-partijen, bekladdingen van eigendommen en/of bedreigingen.

De branchevereniging van de Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), Discriminatie.nl, bracht in mei een rapport uit over de talloze discriminatievoorvallen die samenhangen met de coronacrisis. Uit dit overzicht bleek dat met name mensen met een Aziatisch uiterlijk en personen met een handicap problemen ondervonden. Positief was dat een door Radio 10 uitgezonden, komisch bedoelde liedje ('Voorkomen is beter dan Chinezen') leidde tot een stortvloed aan protesten. De gewelddadige dood van de Amerikaan George Floyd als gevolg van ingrijpen door enkele agenten riep eveneens een massale tegenreactie op. (Ook) in Nederland gingen duizenden mensen de straat op om te demonstreren tegen racistisch politiegeweld en voor gelijkwaardigheid.

Deze twee incidenten – het zijn bijna willekeurige voorbeelden uit vele – waren druppels die de emmer lieten overlopen. Premier Rutte erkende jongstleden mei tijdens een persconferentie desgevraagd dat discriminatie in Nederland 'een systematisch probleem' is. Dat hij daarin gelijk had, bleek onder meer uit onderzoek naar de Belastingdienst. Die benadeelde jarenlang vooral Nederlanders van buitenlandse komaf met een zorgtoeslag. Het leidde tot de unieke situatie dat de Nederlandse overheid wegens discriminatie aangifte deed tegen een Nederlandse overheidsinstelling.

Het tolerante imago dat Nederland in de ogen van velen had, is de laatste jaren flink afgebrokkeld. Kinderen met een migratieachtergrond krijgen bovengemiddeld vaak een te laag schooladvies. MBO-studenten met een migratieachtergrond komen moeilijker aan een stageplek dan hun klasgenoten zonder zo'n achtergrond. Behalen ze desondanks hun diploma, dan vinden ze lastiger een baan dan 'autochtone' werkzoekenden. Keer op keer blijkt dat uitzendbureaus op grote schaal bereid zijn om te discrimineren. Hetzelfde geldt voor relatief veel makelaars en particuliere verhuurders. Etnisch profileren aan de horecadesector is geen uitzondering. Homoseksuelen en transgenderpersonen moeten hun seksuele gerichtheid verloochenen om verbaal of fysiek geweld te vermijden. Op het voetbalveld is racisme een hardnekkig obstakel. Korpschef Erik Akerboom moest desgevraagd toegeven dat etnisch profileren door de politie 'helaas' een groot probleem was.

Premier Rutte heeft gelijk: discriminatie is systematisch aanwezig in Nederland. Het is bovendien geïnstitutionaliseerd en er wordt nog altijd te weinig tegen opgetreden. Gelukkig heeft de minister-president na een gesprek met vertegenwoordigers van Black Lives Matter en Kick Out Zwarte Piet (in september) toegezegd verdergaande stappen te willen zetten om discriminatie tegen te gaan.

In 2020 was het tien jaar geleden dat een Zaandammer zich voor de rechter moest verantwoorden wegens antisemitisme. Het was de eerste keer dat er in Nederland aangifte werd gedaan wegens online jodenhaat. Het betrof ook de eerste Nederlander die

werd veroordeeld voor zijn Twitter-gedrag. Erg veel lijkt hij er niet van te hebben geleerd. De betreffende man uit zich nog altijd antisemitisch, nu via extreemrechtse platforms. Hij is de enige niet. Uit onderzoek blijkt dat antisemitisme wereldwijd toeneemt, met name in de digitale wereld. Complotdenkers verspreiden in coronatijd de meest bizarre, veelal tegen joden gerichte theorieën. Waarschijnlijk geldt de online-toename van *hatespeech* ook ten aanzien van moslims en andere minderheidsgroepen.

In juni was het BD aanwezig bij het hoger beroep dat een andere Zaandammer had ingesteld tegen zijn veroordeling wegens homofobie en antisemitisme. Het BD had bijna vier jaar eerder aangifte tegen hem gedaan. Een nieuw gerechtelijk oordeel laat, als gevolg van de wraking van respectievelijk de rechtbankvoorzitter en de complete wrakingskamer, op zich wachten tot 2021. Het tekent de moeizame gang van zaken om verdachten van discriminatie binnen afzienbare tijd voor de rechter en veroordeeld te krijgen. De signalering en bestrijding van discriminatie blijkt keer op keer een zaak van de lange adem.

Al met al past de conclusie dat er nog een wereld te winnen is. De hele wereld is te ambitieus, maar het Bureau Discriminatiezaken zal zich blijven inzetten om de regio toleranter en inclusiever te maken. Een luisterend oor of een lange procedure, het BD staat klaar voor alle inwoners van de Zaanstreek en Waterland. Ook in 2021.

Organisatie

Medewerkers

Het Bureau Discriminatiezaken beschikt over een vier leden tellend bestuur. Daarin hebben zitting Rina Kremers (voorzitter), Herman van Kordenoordt (lid), Martin Pocornie (lid) en Janelle Fraenk (lid). Secretaris Ellen Vermeulen en penningmeester Martin Brand namen in 2020 afscheid van het bestuur. Voor hen worden vervangers gezocht.

In december 2020 beschikte het Bureau Discriminatiezaken over vijf parttime medewerkers in loondienst (2,8 fte's). Voor één medewerker, die om gezondheidsredenen uitviel, kwam per 1 juni een vervangster. Zij houdt zich vooral bezig met voorlichtingsactiviteiten en projectwerkzaamheden. Om de expertise van het bureau op peil te houden, volgden de medewerkers vorig jaar meerdere vakgerichte intervisie-bijeenkomsten.

Naast de betaalde medewerkers was er één dagdeel per week een onbetaalde kracht bij het BD actief. Verder assisteerden er in zowel de Zaanstreek als Purmerend op onregelmatige basis vrijwilligers en beroepskrachten en was er één stagiaire actief.

Financiën

Het Bureau Discriminatiezaken heeft sinds 1996 een samenwerkingsverband met de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan. In 2002 kwam daar Purmerend bij. De formalisering van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (WGA) maakte dat ook de vijf (sinds 1-1-2016 als gevolg van een fusie vier) andere Waterlandse gemeenten zich aansloten bij het BD. Daardoor kon het bureau overgaan op de behandeling, registratie en monitoring van klachten in de gehele (toenmalige) politieregio Zaanstreek-Waterland. In deze situatie is nadien geen verandering gekomen. Iedere Nederlandse gemeente is overigens verplicht om een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening te faciliteren waar burgers terecht kunnen met klachten over discriminatie.

Naast de reguliere subsidies ontving het BD via de rijksoverheid projectsubsidies. Die waren bestemd voor twee meerjarige LHBT-projecten in zowel Zaanstad als Purmerend. Deze situatie is c.q. wordt voortgezet in de jaren 2019-2022. Een bescheiden deel van de BD-inkomsten bestond uit donaties en uit de verkoop van materialen, met name boeken.

Een verantwoording van de inkomsten en uitgaven is te vinden in het financieel overzicht over 2020.

Landelijke ontwikkelingen

Het Bureau Discriminatiezaken is lid van de brancheorganisatie Discriminatie.nl. Deze vereniging fungeert als centraal aanspreekpunt voor en van de antidiscriminatievoorzieningen en neemt onder meer de kwaliteitsverbetering en -bewaking in de branche ter hand. Het BD had binnen Discriminatie.nl zitting in meerdere werkgroepen.

Klachten over uitingen op internet handelde het BD zelf af. Hoewel dit eigenlijk behoort tot het takenpakket van het landelijk opererende Meldpunt Internetdiscriminatie (MiND) wees de praktijk uit dat deze organisatie onvoldoende was toegerust om online discriminatie afdoende aan te pakken.

Provinciale/regionale ontwikkelingen

Noord-Holland telt vijf antidiscriminatievoorzieningen, die gezamenlijk de hele provincie bestrijken. De gebieden waarin zij werken corresponderen met de politieregio's die bestonden tot 1 januari 2013. De vorming van de Nationale Politie had onder meer een nieuwe gebiedsafbakening en schaalvergroting tot gevolg. Het BD en de politie handhaven zoveel mogelijk de korte lijnen die bestonden vóór 2013.

De Noord-Hollandse ADV's bespraken ook in 2020 regelmatig de gang van zaken in de provincie. Met de bureaus in Kennemerland en Noord-Holland-Noord vonden gesprekken plaats over verdergaande uitwisseling van kennis en activiteiten. Er zijn daartoe afspraken gemaakt.

Netwerk

Het Bureau Discriminatiezaken onderhoudt contacten met een groot aantal organisaties. Onverminderd belangrijk blijft de samenwerking met de collega-ADV's, de Zaanse Waterlandse gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie. Vertegenwoordigers van de drie laatstgenoemde partners en het BD kwamen in 2020 enkele malen bijeen – al dan niet digitaal – voor een (wettelijk vastgelegd) Regionaal Discriminatieoverleg (RDO).

Binnen het RDO werden onder meer discriminatie-incidenten besproken en de opties van een strafrechtelijke behandeling afgestemd. Verder verstrekten de partners elkaar geanonimiseerde zaakoverzichten van geregistreerde (mogelijk strafrechtelijke) discriminatievoorvallen.

Het BD had ook contact met tientallen andere lokale, regionale en landelijke organisaties. Daaronder bevonden zich scholen, media, gemeenten, buurt- en zelforganisaties, welzijnswerk, belangenbehartigers, culturele instellingen, de GGD, archieven, Movisie, VluchtelingenWerk, Theater AanZ, Live your story en CRM. Het ging hierbij zowel om het behandelen van discriminatieklachten als om het uitvoeren van (soms gezamenlijke) projecten en het uitwisselen van informatie. Het BD heeft met vertegenwoordigers van enkele andere ADV's zitting in een intervisiegroep op het gebied van klachtbehandeling.

In 2020 vond er, in het kader van het Regenboogbeleid van Zaanstad en Purmerend, wederom enkele malen afstemming plaats over activiteiten met lokale en regionale LHBTIQ-organisaties.

Meldingen

Het Bureau Discriminatiezaken neemt klachten en meldingen in behandeling over gronden die worden genoemd in onder meer de Grondwet, het Wetboek van Strafrecht en de gelijke-behandelingswetgeving. Mede op basis daarvan mogen mensen in Nederland in gelijke gevallen niet ongelijk worden behandeld op grond van levensovertuiging, herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, etc.

Niet alle bij het BD ingediende klachten en meldingen verwijzen naar daadwerkelijke (strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. Alleen na nader onderzoek door een bevoegde instelling, zoals het Openbaar Ministerie, de rechtbank of het College voor de Rechten van de Mens valt immers vast te stellen of er sprake is van een strafbaar feit. In de hierna genoemde cijfers is niet opgenomen of de klachten/meldingen wel of niet gegrond zijn. Uitgangspunt bij de rapportage zijn de door cliënten ervaren gedragingen of uitingen.

Discriminatie en bedreigingen

Nadat een melder zijn eerdere woonplaats had verlaten omdat hij daar problemen ondervond vanwege zijn seksuele gerichtheid herhaalde dat euvel zich op zijn nieuwe adres. Een verwarde buurman schold hem uit en uitte bedreigingen. Het slachtoffer vond racistische en homofobe graffiti op een deur van zijn huurwoning. De woningbouwvereniging stelde zich uiterst formalistisch op en wilde, eventueel, de deur pas schoonmaken nadat daarover een schriftelijk verzoek met als bijlage een aangifte – waar de corporatie geen recht op had – werd ingediend. Nadat het BD tussenbeide was gekomen, werd de deur alsnog gereinigd.

Het BD heeft het slachtoffer begeleid bij het doen van aangifte en hem, voor zover mogelijk, moreel ondersteund.

Tabel 1: Overzicht klachten/incidenten 2017 – 2020

Zaanstreek	2017	2018	2019	2020
Totaal klachten/incidenten	64	69	71	94
Waterland	2017	2018	2019	2020
Totaal klachten/incidenten	34	34	41	63
Totaal	98	103	113	158*

* Van één melding is de herkomst onbekend, vandaar het totaal aantal van 158.

Toelichting bij de cijfers

De coronacrisis had een stevige invloed op het aantal en de variëteit van de ontvangen discriminatiemeldingen. Tijdens de ‘intelligente lockdown’ die in maart inging, ontstond er aanvankelijk een flinke daling van het aantal meldingen. In het tweede kwartaal van 2020 was er daarentegen een klachtenstijging. Een vergelijkbare toename – met name waar het ging om conflicten tussen burens – was tezelfdertijd ook zichtbaar bij de politie, woningcorporaties en bemiddelingsorganisaties. Nadat premier Rutte in oktober nieuwe, strengere maatregelen afkondigde om het virus in te dammen, zakte het aantal meldingen voor de tweede keer in, om na een paar weken weer enigszins op te veren. Het klachtenverloop liet daardoor in 2020 een veel grilliger beeld zien dan in voorgaande jaren.

Wat opvalt in bovenstaande tabellen is de flinke stijging ten opzichte van eerdere jaren. De toename is te herleiden tot 47 meldingen over het zogeheten ‘Coronalied’. Deze via

Radio 10 uitgezonden, komisch bedoelde songtekst was uiterst beledigend voor mensen van Aziatische komaf. Worden de klachten over Radio 10 als één melding geteld, dan blijkt het totaal aantal meldingen in 2020 ongeveer even hoog te zijn als een jaar eerder. Enkele tientallen meldingen van buiten het BD-werkgebied zijn overigens niet terug te vinden in voorgaand overzicht. De desbetreffende melders zijn – een enkele uitzondering daargelaten – doorverwezen naar een antidiscriminatievoorziening in hun eigen regio en daar als klachtindieners geregistreerd. Ingevolge landelijke afspraken registreren anti-discriminatievoorzieningen, om dubbeltellingen te voorkomen, alleen klachten als zodanig wanneer die uit de eigen regio afkomstig zijn.

Verkeerde omgang met mondkapjesplicht

Nadat er per 1 december 2020 een wettelijke basis was om mondkapjes in binnenruimten te verplichten, ontving het BD meerdere klachten over de omgang met deze regel. Het betrof mensen die om fysieke of mentale redenen geen mondkapje konden dragen, maar daarop – soms stevig – werden aangesproken, met name in winkels. Hoewel er op de draagplicht uitzonderingsmogelijkheden bestaan, bleek het winkelpersoneel hiervan niet altijd op de hoogte. Het BD heeft daarom de betreffende winkels aangeschreven en ze gevraagd om hun medewerkers te instrueren over de omgang met mensen die geen mondkapje kunnen dragen.

De cijfers in dit verslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatievoorvallen in de Zaanstreek en Waterland. Net als voor bijvoorbeeld de politie geldt voor het BD dat alleen de top van de ijsberg zichtbaar is in het meldingenaantal. Veel mensen willen, om allerlei redenen, geen klacht indienen over aangedaan of gesignaleerd onrecht. Het lijkt er zelfs op dat de drempel om formeel – dus niet alleen via social media – melding te maken van discriminatie steeds hoger is geworden. Het is een zorg die niet alleen gespreksonderwerp is bij de ADV's, maar ook bij onder meer de politie en de overheid. Het kabinet heeft daarom maatregelen in voorbereiding om de meldingsbereidheid te stimuleren.

Het BD beschikt niet over het 'alleenrecht' op de afhandeling van discriminatievoorvallen. MiND, CRM, CIDI, COC, Meldpunt Islamofobie en de politie registreren bijvoorbeeld eveneens klachten over ongelijke behandeling. De niet door het BD behandelde meldingen die bovengenoemde organisaties registreerden, zijn – om dubbeltellingen te voorkomen – buiten dit jaarverslag gehouden. Verder hebben bewoners uit andere regio's bij hun 'eigen' anti-discriminatievoorziening of bij MiND klachten ingediend over voorvallen die zich afspeelden in de Zaanstreek of Waterland. Ook hier geldt dat, om te voorkomen dat meldingen meermalen worden geteld, deze cijfers door het BD buiten beschouwing zijn gelaten. Wel vond en vindt er over deze 'externe' meldingen waar wenselijk overleg plaats met de instanties die ze behandel(d)en.

In de tabellen op de volgende bladzijden zijn de klachten en incidenten die het BD registreerde uitgesplitst naar maatschappelijk terrein en grond.

Tabel 2: Uitgesplitst naar discriminatieterrein 2020

Terrein	2019 (aantal)	2020 (aantal)
Arbeidsmarkt	17	16
Buurt/wijk	16	20
Collectieve voorzieningen	12	6
Commerciële dienstverlening	8	16
Horeca/amusement	1	2
Huisvesting	5	6
Media/reclame	6	51
Onderwijs	5	4
Openbare ruimte	9	18
Politie/Vreemdelingendienst/OM	3	1
Privésfeer	3	1
Publieke/politieke opinie	10	6
Sport/Recreatie	2	3
Overig/onbekend	16	8
Totaal Zaanstreek-Waterland	113	158

Tabel 3: Uitgesplitst naar discriminatiegronden 2020

Grond	2019 (aantal)	2020 (aantal)
Arbeidsduur (bepaalde/onbepaalde tijd)	0	1
Burgerlijke staat	0	0
Godsdienst/levensovertuiging	10	19
Handicap/chronische ziekte	9	10
Leeftijd	4	2
Nationaliteit	2	1
Niet-wettelijke grond	14	5
Politieke gezindheid	3	0
Ras/herkomst/kleur	56	110
Sekse	7	9
Seksuele gerichtheid	10	5
Onbekend	0	3
Totaal Zaanstreek-Waterland	115*	165**

* In twee dossiers is sprake van twee discriminatiegronden, vandaar het totaal aantal van 115.

** In zes dossiers is sprake van twee of drie discriminatiegronden, vandaar het totaal aantal van 165.

Toelichting bij de cijfers

Zowel de stijging van het aantal discriminatiemeldingen als de substantiële toename bij de grond 'ras/herkomst/kleur' en het terrein 'media/reclame' is overwegend toe te schrijven aan het zogeheten 'Coronalied'. Inmiddels loopt er een artikel 12-procedure over het sepot in deze zaak, waarin ook Discriminatie.nl participeert. Geprobeerd wordt om de verantwoordelijke(n) voor het lied voor de rechter te brengen.

De toename bij de terreinen 'buurt/wijk' en 'commerciële dienstverlening' hangt samen met de coronacrisis. Burenruzies en verkeerd handelen door winkelpersoneel, onder meer gericht tegen mensen die om medische redenen geen mondkapje konden dragen, zijn hiervan de oorzaken. Het tweemaal zo hoge aantal meldingen bij het terrein 'openbare ruimte' heeft vooral te maken met de hoeveelheid racistische graffiti (met name hakenkruizen) in Purmerend. Of deze misdraging hier verhoudingsgewijs vaker voorkomt dan in andere gemeenten is overigens niet te zeggen. In tegenstelling tot omliggende plaatsen registreert en rapporteert de gemeente Purmerend de bekladdingen nauwgezet, waardoor er een goed beeld van bestaat.

Opvallend is ook de bijna-verdubbeling bij de grond 'godsdienst', van 10 naar 19 meldingen. Met name moslims (15 meldingen), en dan vooral in Zaanstad, bleken het

mikpunt te zijn. Zorgelijk zijn de extreem lange procedures die enkele islamitische organisaties moeten doorlopen alvorens ze kunnen beginnen met de bouw van moskeeën. Onvrede over deze nieuwbouwplannen wordt mede daardoor langer gevoeld dan noodzakelijk is.

Extreemrechts/fundamentalisme

Georganiseerd extreemrechts was in 2020, met uitzondering van de splintergroep Rechts in Verzet (zie het kader), nauwelijks actief in de regio. Onder meer de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) toont zich wel bezorgd over de gevaren die uitgaan van zogeheten 'lone wolves'. Het Bureau Discriminatiezaken deelt deze zorg. Zo werd in december onder meer een oud-Zaandammer veroordeeld tot een gevangenisstraf. Hij maakte deel uit van een neonazistisch netwerk en had in een chatgroep onder meer gedreigd de politica Sylvana Simons dood te schieten.

Het BD heeft in 2020 bij Twitter en Facebook enkele tientallen verzoeken ingediend om met name racistische uitingen van beide netwerken te verwijderen. Hieraan is in het overgrote deel van de verzoeken gehoor gegeven.

In het verleden had Purmerend te kampen met enkele (ex-)leden van de extreemrechtse Nederlandse Volksunie. Zij maakten zich onder meer schuldig aan de verspreiding van duizenden kwetsende stickers en flyers. Het afgelopen jaar bleef het op dat vlak relatief rustig, vermoedelijk mede door gezondheidsproblemen bij de groepsaanvoerder.

Rechts in Verzet

De extreemrechtse actiegroep Rechts in Verzet begaf zich in 2020 meermalen naar de Zaanstreek. De groep plakte 's nachts posters c.q. hing anti-islamitische spandoeken op bij twee Zaandamse moskeeën, spoot op de dag van het Offerfeest (31 juli) leuzen op het wegdek voor een islamitisch slachthuis, folderde bij een moskee en demonstreerde op de Zaandamse Rozengracht. Onder de gelegenheidsnaam Zwarte Pieten Actiegroep bezocht Rechts in Verzet tevens tweemaal met posters en stoepgraffiti het kantoor van scholenkoepel Zaan Primair. Ook voor de deur van Zaanstads burgemeester Hamming woning kladden ze 's nachts de stoep vol. De groep, met als leidsman Hugo Kuijper uit Hoofddorp, staat bekend om haar intimiderende activiteiten.

Voorlichtings- en onderwijsprojecten

In 2020 ontving het Bureau Discriminatiezaken 83 informatieverzoeken. De verzoeken waren zoals gebruikelijk gevarieerd: veel media – regionaal en landelijk – wilden informatie over een breed scala aan onderwerpen. Leerlingen en studenten zochten gegevens voor hun werkstuk of spreekbeurt, docenten vroegen om advies. Het BD verzorgde op verzoek inleidingen en voorlichtingsprojecten.

In alle Zaanse-Waterlandse plaatsen waarmee het BD een gemeentelijke subsidierelatie heeft zijn lessen verzorgd in het middelbaar, beroeps-, volwassenen- en/of basis-onderwijs. Door de coronacrisis vervielen er helaas ook veel afspraken. Alleen al in oktober vielen er op het laatste moment achttien lessen uit, omdat een begeleidende docente met corona kampte. Het totaal aantal bereikte leerlingen, in 2020 1615, lag daardoor lager dan in 2019 (2185). Een deel van de activiteiten die het afgelopen jaar gepland waren is, onder voorbehoud, doorgeschoven naar 2021.

Het BD heeft vanaf april geprobeerd om een deel van het aanbod te continueren door een webinar te ontwikkelen en aan te bieden. Deze interactieve digitale les kon worden gebruikt in de bovenbouw van het basisonderwijs en de eerste klassen van het VMBO en sommige beroepsopleidingen. Meerdere scholen maakten er gebruik van.

Enkele voorbeelden uit de veelheid aan lessen en voorlichtingsprojecten gedurende het afgelopen jaar:

-In januari nam het BD in het Alkmaarse AZ-stadion met een stand deel aan de *Dag van de Verbinding*. De organisatie was in handen van de politie Noord-Holland, de bezoekers van de drukbezochte themabijeenkomst waren netwerkpartners van de politie. Het BD kon, tussen de workshops en sessies met de sprekers, informatie uitwisselen over haar werkwijze en materialen.

-Eveneens in december organiseerde het BD op scholengemeenschap Antoni Gaudi drie lessen met peer-educators van Stichting Maruf. Met hun persoonlijke verhalen maakten zij hert voor de ruim vijftig leerlingen mogelijk om zich optimaal te identificeren met de thematiek, waarbij de focus lag op de acceptatie van LHBTIQ'ers.

-Kort voor het 'fysieke' onderwijs aan banden werd gelegd, kon het BD op het Da Vinci College zestien gastlessen geven over mensenrechten, discriminatie en vooroordelen.

-De bovenbouw van een aantal basisscholen in Zaanstad, Purmerend, Wormerland en Oostzaan kreeg – al dan niet via een webinar – van BD-medewerkers interactieve lessen over discriminatie en vooroordelen. Daarin werd ook aandacht besteed aan de actualiteit, zoals de Black Live Matters-demonstraties.

Tabel 4: Overzicht informatieverzoeken 2017-2020

Zaanstreek	2017	2018	2019	2020
Totaal informatieverzoeken	40	58	47	55
Waterland	2017	2018	2019	2020
Totaal informatieverzoeken	20	29	20	28
Totaal Zaanstreek-Waterland	60	87	67	83

Overige projecten

Informatievoorziening

Het BD bracht in 2020 voor het eerst digitale nieuwsbrieven uit, daar waar in de voorgaande jaren papier de standaard was. In totaal verschenen er drie stuks.

Om als organisatie zichtbaar te zijn en te blijven, zocht het BD ook regelmatig contact met nieuwsmedia. Het BD op haar beurt is geregeld met vragen benaderd door lokale, regionale en landelijke media.

De eigen website, het Twitter-account @BDZaWa en de Facebookpagina zijn actueel gehouden met regelmatige updates. Aan het BD-archief werden de nodige boeken, rapporten en relevante artikelen toegevoegd. Al het documentatiemateriaal is voor iedereen gratis beschikbaar via het kantoor in Zaandam.

De Zaanstreek in oorlogstijd

Het BD verzocht het Zaanse Museum enkele jaren geleden om in 2020, 75 jaar na de bevrijding, een expositie mogelijk te maken over de Zaanstreek tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dit leidde tot een samenwerkingsverband waarin naast het BD en het museum ook het Gemeentearchief Zaanstad en het 4 en 5 meicomicité Zaanstad participeerden. Het was de bedoeling om op 2 april 2020 de officiële aftrap te verrichten van deze grootschalige tentoonstelling en dan ook een begeleidend fotoboek te kunnen presenteren. Door de coronacrisis kon de officiële opening niet plaatsvinden en was het pas vanaf 1 juni mogelijk om de tentoonstelling te bekijken (met een tweede onderbreking in november en, opnieuw als gevolg van een lockdown, voortijdige sluiting in december). Aan de hand van verhalen, voorwerpen, film en foto's is, alle hobbels ten spijt, tot 15 december 2020 getoond hoe de oorlogsgeschiedenis van de Zaanstreek er uitzag. Het project was mede gericht op jongeren. Veel media besteedden aandacht aan de expositie en het boek. Hoewel de bezoekersaantallen als gevolg van de coronacrisis in vergelijking met eerdere jaren laag waren, bezochten in 2020 toch nog ruim 75.000 bezoekers het museum.

Het BD verzorgde verder in het kader van de Museumjeugduniversiteit een gastles over de Tweede Wereldoorlog voor kinderen van 8-12 jaar.

LHBT-beleid Purmerend en Zaanstad

Eind 2018 besloten Zaanstad en Purmerend tot prolongatie van de Regenboogactiviteiten in hun gemeenten. Tot dan voerde het BD in dit kader een flink aantal LHBTIQ-activiteiten uit. Het bureau besloot om daaraan een vervolg te geven in de jaren 2019-2022. Het ministerie van OC&W stelde hiervoor aan de grotere Nederlandse gemeenten een projectsubsidie beschikbaar die tot doel heeft om de acceptatie en emancipatie van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders te bevorderen.

Het BD werkte ook in 2020 met een groot aantal organisaties samen om de geplande activiteiten tot een succes te maken. De samenwerking betrof onder meer het Gemeentearchief Zaanstad, de Zaanse Regenboog, de *Paarse Vrijdag Krant*, filmtheater De Fabriek en diverse zorgcentra en het Filmhuis. Dankzij de inzet in Zaanstad konden Oostzaan en Wormerland eveneens profiteren van de uitkomsten.

Helaas kon de eerste Zaanpride, die in de zomer van 2020 in Zaanstad zou plaatsvinden, vanwege de coronacrisis niet doorgaan. Het BD had enkele activiteiten gepland voor dit grootschalige LHBTIQ-evenement. Het is de bedoeling dat de Zaanpride in 2021 alsnog plaatsvindt.

Ook andere activiteiten ondervonden hinder van de vele afgelastingen. Een onvolledig overzicht van de desondanks door het BD in Purmerend en de Zaanstreek uitgevoerde LHBTIQ-activiteiten in 2020:

- Ruim 180 bezoekers zagen in het Zaandamse filmtheater De Fabriek de in samenwerking met het BD geprogrammeerde LHBT-films *Été 85 en Deux*. Het Filmhuis Purmerend programmeerde op 21 maart, de Internationale dag tegen racisme, *And then we danced*.
- In december bracht het door het BD ingehuurde theatergezelschap Live Your Story op het Purmerendse Regio College vijf voorstellingen van haar programma *Homonologen*. Ook werden er voor de studenten Zorg en Pedagogisch Werk vijf workshops georganiseerd.
- In oktober gaf Theater AanZ op verzoek van het BD bij het Regio College in Zaandam drie voorstellingen van haar programma *LEEF!*. Hieraan namen leerlingen en docenten deel.
- Op verzoek van het BD heeft Zaanstad in de jaarlijkse Zaanpeiling een specifieke vraag opgenomen over discriminatie wegens seksuele gerichtheid.
- In de verzorgingstehuizen Erasmushuis en Guisveld vonden diverse 'roze' activiteiten plaats, van een lezing tot een thematische filmmiddag en een Regenboogbingo en idem Salon.

21 maart: Purmerend tegen discriminatie

Elk jaar organiseert het BD in het kader van 21 maart, de internationale dag tegen racisme, in Purmerend een aantal voorlichtings- en lesprojecten en nodigt het andere organisaties uit om toepasselijke activiteiten te organiseren. In 2020 viel dit voornemen als gevolg van de coronacrisis volledig in het water. Alle geplande activiteiten moesten helaas worden afgelast.

Vernoeming van Zaanse verzetsstrijders

In mei maakte het college van B&W in Zaanstad bekend veertien Zaanse verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog te willen vernoemen in de publieke ruimte. Vier van hen zijn al in 2006 door het BD voorgedragen voor een vernoeming. Het betreft de Zaandammers Remmert Aten, Jaap Buijs en Jan Eikema en Andreas Ausems uit Zaandijk. Omdat er momenteel weinig nieuwe straten bijkomen, heeft het college ook de BD-suggestie

overgenomen om de mogelijkheid te onderzoeken een aantal van de nu nog naamloze bruggen in Zaanstad te vernoemen naar verzetsstrijders.

Mensenrechtenvlag

Op initiatief van het Friese Tumba lanceerden de Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen op 10 december – de Internationale dag van de Mensenrechten – een Mensenrechtenvlag. Het Bureau Discriminatiezaken nam zitting in de landelijke begeleidingsgroep. De vlag is aangeboden aan de acht gemeenten in het BD-werkgebied. Iedereen werd via een mediacampagne in de gelegenheid gesteld om de vlag te aan te schaffen. Achterliggende gedachte is dat mensenrechten nog altijd niet vanzelfsprekend zijn, wereldwijd noch in Nederland. Met de vlag, een bijbehorende website en publieksacties willen de ADV's hier jaarlijks aandacht voor vragen. Meerdere gemeenten en organisaties in de regio Zaanstreek-Waterland steunden deze doelstelling en hingen de vlag uit. Er was ook de nodige media-aandacht voor dit nieuwe initiatief, zowel regionaal als landelijk.

Nieuwe straatnamen

De nieuw te bouwen Zaanse woonwijk Oostzijderpark wordt een 'Regenboogwijk'. De tien straten daar krijgen namen van voorvechters van gelijke rechten. De vernoeming vindt plaats als indirect uitvloeisel van een eerdere gemeentelijke beslissing. De nieuwgedachte straatnaam 'Hobo' in Westervatering werd veranderd in 'Piccolo', omdat enkele toekomstige bewoners 'Hobo' te veel op 'Homo' vonden lijken. Het Bureau Discriminatiezaken verzette zich met succes tegen deze ongewenste aanpassing. In reactie diende GroenLinks een motie in om een nieuwbouwwijk te vernoemen naar LHBT-voorvechters. De gemeente vroeg het BD om suggesties te doen. Drie van de door het BD voorgedragen namen krijgen een plek in de Regenboogwijk (die overigens ook vijf namen bevat van mensenrechtenstrijders op andere vlakken): Benno Premsele, Jacob Israël de Haan en Ageeth Scherphuis.

Woningcorporaties en burencollicten

Naar aanleiding van het toegenomen aantal burencollicten (mede door de coronamaatregelen) waarbij huurders van woningcorporaties betrokken zijn en waar discriminatie een rol speelt, is onderzocht welke rol corporaties bij interventies kunnen hebben. De ervaring leert dat zij zich vaak minder of niet verantwoordelijk voelen voor

discriminatie-overlast. De afhandeling wordt veelal overgelaten aan buurtbemiddelaars (zoals Beter Buren) en wijkagenten. De eigen verantwoordelijkheid lijkt soms te worden vergeten. Het onderzoek heeft geleid tot een standaardbrief waarin onder meer een beroep wordt gedaan op de woningcorporatie als essentiële schakel bij de bestrijding van discriminatie tussen burens. Gesprekken met betrokkenen hebben meer inzicht gegeven welke interventiemogelijkheden en -belemmeringen woningcorporaties hebben. In het vervolgtraject worden aanvullende gesprekken met woningcorporaties gevoerd, met als doel het in een notitie vastleggen van een werkwijze en/of stroomschema ten behoeve van de klachtbehandeling en advisering.

Werkgroepen: Charter Diversiteit, Richtlijn klachtbehandeling, stagediscriminatie

Een BD-medewerker maakte deel uit van twee werkgroepen van Discriminatie.nl. Daarin kwamen respectievelijk het Charter Diversiteit en een richtlijn voor de klachtafhandeling aan bod.

De eerste werkgroep had als taak om te inventariseren in hoeverre de ADV's een afspiegeling van de samenleving zijn. Nadat dit had plaatsgevonden, zijn er voorstellen gedaan om – waar nodig – de situatie te optimaliseren.

De tweede werkgroep hield zich bezig met het herzien van de Richtlijn klachtbehandeling waaraan de ADV's zich conformeren. Dit heeft geleid tot voorstellen om te komen tot een verbetering van de afhandeling van discriminatiemeldingen.

Een derde landelijke werkgroep waarin het BD zitting heeft, onderzoekt de mogelijkheden om te komen tot het tegengaan van stagediscriminatie. Deze vorm van uitsluiting is een probleem waar met name veel MBO-studenten tegenaan lopen. De werkgroep krijgt een vervolg in 2021.